

e nemes szándék teljesítését ebédutánra hagyván folytatá:

– Ergo domine frater Julius Sárossy, incipiat scandare Odam Horatii XXXVIII.²¹ – gondolván, hogy ha ez is Szakáléknál csavargott az éjjel ebben a téli zimankóban, nem tudhat a rózsáról meg a myrtusról verselni, hanem inkább a bevett bor hatása fog meglátszani, Julius azonban oly hibátlanul skandált²², nem csak, hanem mind az annotationeszt²³, mind az interpretationeszt²⁴ oly kitűnő szabatsággal adá elő, hogy ekkor már professzor uram magában két napi brúgóját elfogá Papanek Daninak, a magnus lurkónak, ki ily alaptalanul vádaskodik, míg nem bételett a mérték a harmadik vádolt, domine frater Orlay Petrichnek az Archeológiából²⁵ adott fundamentomos²⁶ feleletének meghallása után, annyira pedig, hogy Papanek Daninak nem csak füle ránczigálódott meg, s két napi brúgója fogódott el, de be is csukódott a hynáriumba, a mért hogy ilyen jeles készületű derék ifjakat oly alaptalan rágalommal merészel kisebbiteni.

Dani azonban bosszút forralt, ment a másik professzor, tiszteletes Benke uramhoz, s nagy keservesen bepanaszlá a sorát annak, hogy milyen méltatlan bánalmat szenvedett ő, holott tiszteletes Molitórisz uram maga bírta meg a bedelluskodással²⁷ excitatorsággal²⁸, sat. sat. Mire Benke áldott lelkületénél fogva így felelt: Sose busulj azon frater! Megegett ez már bajszos emberen is!

No csak ez kellett még Papaneknek, dultult, ment a Senioralis inspectorhoz²⁹, nagytiszteletű Kuczzián uramhoz, feladta az ifjakat, hogy nem csak Tarcsán voltak és Kiséknél lakadalmaztak, hanem a német kántoréknál meg a nótáriuséknál is egyszer éjfélig daloltak magyar nótákat, sőt még a kálvínista papot is arra kérték, hogy a legközelebbi magyar leczkén ne a debreczeni grammatikát magyarázza többé, hanem hozza be a Kisfaludy Sándor regéit, meg a Csokonai „Este jött a parancsolat”-ját, s azokat praelegálja! No, lesz nagy hecc!

Másnap reggel 8 óra *sedes*³⁰ lett hirdetve, mikorra is meghagyatott Papanek Daninak, hogy egyéb vádjait is szedje össze, s megigértetett, hogy a két napi brúgó elfogás mindenesetre megsemmisítetik.

21 Jöjjön Sárossy Gyula öcsémuram, kezdje szavalni Horatius 38. ódáját

22 Skandál – Verset mond az ütemek erős kiemelésével

23 Annotationesz – Összefoglaló

24 Interpretationesz – Értelmező tolmácsolás

25 Archeologia – Itt történelem

26 Fundamentumos – Alapos

27 Bedellus (pedellus) – nyilvános hatóság szolgálja

28 Excitatorium – a régi jogi műnyelvben a felső hatóság emlékeztető, intő irata

29 Seniorális inspector – Itt egyházi felügyelő

30 Sedes – Itt bírói tárgyalás

Másnap reggel volt nagy várakozás, szét terjedt az ifjúság között, hogy mindjárt jön a szigorú Kuczzián, fel van nála írva, kinek-kinek minden elkövetett turpissága! No hisz volt szurkolás és titkos készülés a rögtönzendő diák mentségek és fillentésekre, szidták a Danit, ő azonban meglapult egy kályhafűtő lyukban, ott várva a Mentor³¹ megérkezését, ki jött is már az iskola felé, midőn egy utcából négy, négylovas hosszú szán fordult eléje, melyek elsejéről leszáll egy csinos hajdu s egy levelet ad át nagy átossággal, melyből nagytiszteletű Kuczzián uram a következőket olvassa.

* *
*

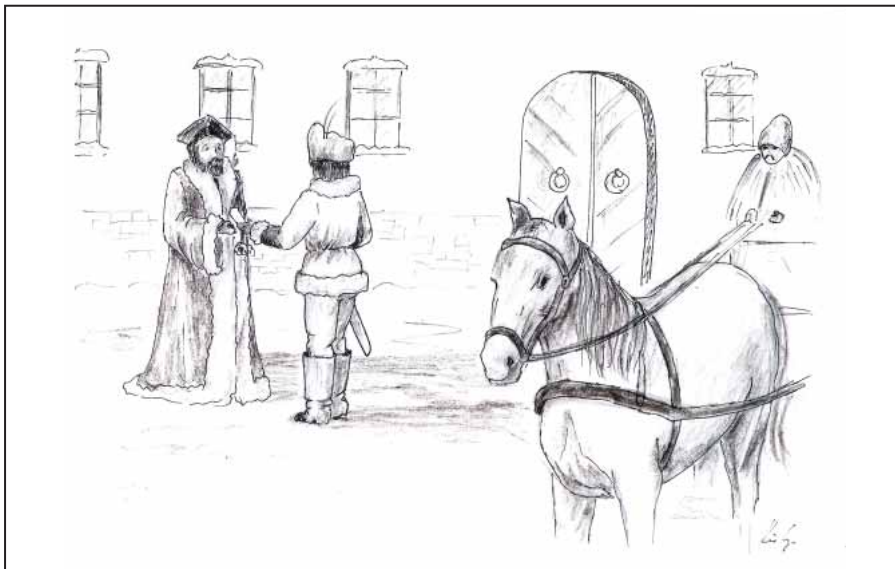
De álljunk meg egy kissé, mert annak a levelnek hübnere³² is nagyon.

Már fentebb említünk, hogy a szarvasi papok mindig az öreg gróffal preferánczoztak, még pedig betli³³ nélkül, mert noha tiszteletes Simon Sámuel uram nagy lelki gyönyörűséggel szorongatta ke-

megeredének, az ott telet ki, s még a városokban is olyan utak valának, hogy pld: a gyomai lutheránus pap csak azért tartott egy nyerges lovat egész esztendőn át, hogy a sáros napokban esténként följárhasson a Körös-partra a patikárusékhöz preferánczozni, és pedig szintén betli nélkül.

Hej, te preferáncz! Te áldott preferáncz! Te főtényezője a régi áldott társaséletnek, te biztos összekapcsolója annyi ezer meg ezer baráti szívnek, mennyi sok jó időt morzsoltattál le az unatkozókval, mennyi jó vinkót küldtetél le a rendeltetése helyére, mennyi felejtethetetlen estét szerezte a régi jó időkben, de ám, igen is – csak betli nélkül!... Azóta romlott meg a régi jó erkölcs, azóta oly idegen-izűek a mai társasestélyek, a mióta a rossz is diadalmat ül a jó fölött, a mióta az átkozott betli és szánzadu is belekeveredett ebbe a régi nemes tiszta játékba – azért haragudott rá az öreg gróf is!

Es ti áldott emlékezetű vendég- atyafi- sógor- koma-marasztaló feneketlen utak, óh hova levétek?! Ti voltatok főfőfenntartói a mi népünk világ hírv nemes erkölcsének, a vendégszeretetnek – hol vagytok imár...? Mióta az a sok 70-80 ezer frtos kő – meg a sok fránya vasút röpit bennünket, mennyire eltávolodtunk egymástól! Azelőtt ha Szarvasról Pestre mentünk, beszállottunk 5-6 helyen, ott aztán leszedtek bennünket a kocsi-ról ölbe, kiszedték a kerekeinket (már mint a kocsikere-

zében a betli kártyát, s tiszteletes Gaál József uram homlokán is az öröm verejtékei gyöngyöztek ki egy „szánzadu”³⁴ láttára, de hát az öreg grófnak az volt az elve, hogy bolond egy dolog az, mikor a jó kártyát elüti a rossz kártya: tehát a két pap lemondott az ő hő kívánataról, bölcsen engedvén mind a sz. írás, mind a cura pastoralis³⁵ tanításának, hogy egy lelkipásztornak a lemondás nemes virtusával gyakorlata kell ékeskednie. Tehát a szarvasi papok addig addig preferánczoztak az öreg gróffal, míg nem egyszer csak beállottak az őszi esőzések, és minden lélek a városba szorult. Ugy annyira, hogy a papokat kocsin hordatta be a gróf.

Képzelem, mily lenézőleg mosolyog erre a mai kor fia! Bizony még akkor nem építettett ám a vármegye kőutat Szarvas-tól Szentandrásig, Gyomától Endrődig, s nem lehetett ám Szarvasról 5-6 óra alatt Pestre rándulni bálozni, hanem ha valakit idegen- vagy atyafihelyen ért az esztendőnek őszi időszaka, mikor az ég csatornái

31 Mentor – pártfogó

32 Hübnere van – Magyarázata van

33 Betli – ütés nélküli játék a kártyában

34 Szánzadu (helyesen szanadu) – Adu nélkül

35 Cura pastoralis – lelkipásztori gondoskodás

36 Pinczetok – Formába fűjt, hasábos testű üvegpalack

37 Fáintos – Finom, tetszetős, nagyszerű

38 Kontessz – Grófkisasszony